

บทความ สุขภาวะสังคมไทยกับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทางทะเล

Impacts of the marine environment on Thai society

สถาบันเวชศาสตร์ทางทะเล กรมแพทยทหารเรือ

บทคัดย่อ(Abstract)

Good health and well-being ได้ถูกระบุเป็นข้อความของเป้าหมายที่ 3 ที่ใช้สำนวนภาษาไทยว่า”สร้างหลักประกันการมีสุขภาวะที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย” ซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งสหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ภายในปีค.ศ. 2030 นั้น ในสภาพของโลกปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมทางทะเล (Maritime/ Marine Environments) มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆในทางลบมากขึ้น คือผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เสื่อมลงกำลังค่อยๆเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ อาจส่งผลต่อ Good health and well-being หรือไม่อย่างไร กองทัพเรือในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่อธิปไตยและสิทธิอธิปไตยทางทะเลของไทย และมีอิทธิพลต่อพื้นที่ทะเลหลวง(High Sea) ตลอดจนความมั่นคงทางทะเลของภูมิภาค(Region)ดำรงความมั่นคงทางทะเลทั้งในมิติ Maritime Security และที่สำคัญในมิติด้านความมั่นคงมนุษย์(Human Security)จะมีบทบาทในส่วนของสุขภาวะสังคมไทยกับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทางทะเลได้อย่างไร บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนได้รับทราบถึงความสำคัญของกองทัพเรือ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่อธิปไตยและสิทธิอธิปไตยทางทะเลของไทย และมีอิทธิพลต่อพื้นที่ทะเลหลวง(High Sea) ตลอดจนความมั่นคงทางทะเลของภูมิภาค(Region)ดำรงความมั่นคงทางทะเลทั้งในมิติ Maritime Security และในมิติความมั่นคงมนุษย์(Human Security)ได้ใช้ทะเลได้อย่างอิสระ ปลอดภัย และสามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้สังคมและต่างประเทศได้ตระหนักรู้ความสำคัญของกองทัพเรือผ่านวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ

คำสำคัญ: Global health and well-being , Marine Environments

เนื้อเรื่อง

ความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่อธิปไตยและสิทธิอธิปไตยทางทะเลของไทย และมีอิทธิพลต่อพื้นที่ทะเลหลวง(High Sea) ตลอดจนความมั่นคงทางทะเลของภูมิภาค(Region)ดำรงความมั่นคงทางทะเลทั้งในมิติ Maritime Security และในมิติความมั่นคงมนุษย์(Human Security)ได้ใช้ทะเลได้อย่างอิสระ ปลอดภัย จะสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน อนึ่งความมั่นคงทางทะเลทั้งในมิติ Maritime Security และในมิติความมั่นคงมนุษย์(Human Security)กลับมีความสำคัญและสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกันอย่างตัดไม่ขาด โดยในมิติความมั่นคงมนุษย์(Human Security)เป็นรากฐานของในมิติความมั่นคงของสังคม(Social Security) หรือชุมชน(Community Security)จนถึงประเทศ(National Security)หรือภูมิภาค(Regional Security) เมื่อพิจารณาในส่วนในมิติความมั่นคงทางทะเล(Maritime Security) นั้นสิ่งที่เกิดขึ้นที่เป็นภัยคุกคามให้เกิดความไม่มั่นคง เช่น จากความขัดแย้ง(Conflict)ระหว่างอาณาเขตที่อาจจะยังไม่ชัดเจน หรือชัดเจนแล้วแต่ตกลงกันระหว่างประเทศไม่ได้ หรือ จาก ความไม่ปลอดภัยที่ทำให้เกิดสิ่งที่คุกคามต่อชีวิต ทรัพย์สิน ผลประโยชน์ และ

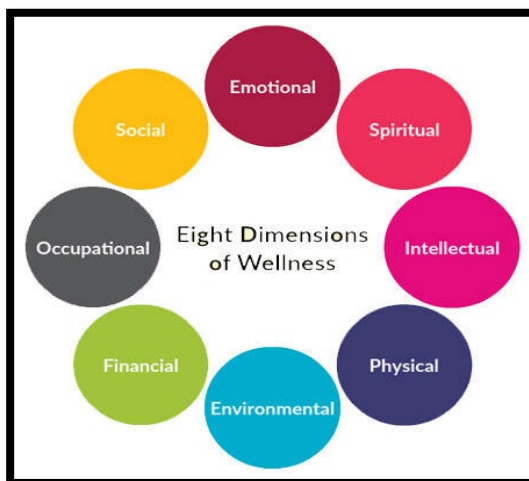
ที่สำคัญจะกล่าวถึงในบทความนี้คือผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทางทะเล(Maritime/ Marine Environments) เป็นต้น

ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทางทะเล(Maritime/ Marine Environments) อาจจะแบ่งการพิจารณาเป็นสองส่วนใหญ่ในการแก้ปัญหาคือ สิ่งแวดล้อมทางชายฝั่ง(Coastal Environments) กับ สิ่งแวดล้อมทางทะเลเปิด(Open Sea Environments)ซึ่งถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในทางใดทางหนึ่งคือทางบกหรือทางลบกกับใครคนหนึ่งหรือสังคมหรือพื้นที่หนึ่งได้ ก็ย่อมเกิดขึ้นกับใครคนอื่นๆหรือสังคมอื่นๆหรือพื้นที่อื่นๆได้ในทางกลับกันเสมอ สิ่งแวดล้อมทางชายฝั่ง(Coastal Environments)มักจะส่งผลกระทบต่อ สุขภาพ หรือ ความไม่ปลอดภัย หรือ เศรษฐกิจการทำมาหากิน หรือ ธรรมชาติต่างๆหรือ ความเป็นไปภายในสังคมของชุมชนในประเทศ สิ่งแวดล้อมทางทะเลเปิด(Open Sea Environments)ซึ่งถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมักจะส่งผลกระทบต่อ สุขภาพ หรือ ความไม่ปลอดภัย หรือ เศรษฐกิจการทำมาหากิน หรือ ธรรมชาติ หรือ ความเป็นไประหว่างประเทศหรือวงกว้างในระดับภูมิภาคหรือระดับ Global รวมทั้งความขัดแย้งจากผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มากขึ้น อันเนื่องมาจาก เป้าหมายที่ 3: Good health and well-being หรือการสร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญอันหนึ่งใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งสหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ภายในปีค.ศ. 2030 เพื่อสร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคน นั่นคือ ต้องทำให้เกิด Good health (สุขภาพ)และ well-being(ความเป็นอยู่ที่ดี)ในทุกสังคมตั้งแต่ในลักษณะสังคมภาพรวมอันได้แก่ คือ ระดับ Family health ไปสู่ Community health(อนามัยชุมชน) ไปสู่ National health และ ระดับRegional จนนำไปสู่ Global Health ในภาพใหญ่ในท้ายสุด ซึ่งทั้งหมดคือ สุขภาพของสังคม(Social health)หรือ สาธารณสุข (Public Health) แต่ไม่ว่าในระดับต่างๆดังที่กล่าวมาก็ตามจะต้องอยู่ในพื้นฐานสำคัญเหมือนกันคือ ระดับ Personal health ที่ดีด้วย ในทำนองเดียวกัน ในลักษณะภาพรวมของ Global well-being อันเกิดจากการเป็นตามลำดับเป็นทอดๆได้แก่ Family well-being , Community well-being, National well-being, Regional well-being ซึ่งทั้งหมดคือ สังคมแห่งสุขภาพ(Social well-being)หรือ สุขภาพแห่งสาธารณะ (Public well-being) ในระดับต่างๆที่จะต้องอยู่ในพื้นฐานสำคัญเหมือนกันคือ Personal well-being เช่นกัน

องค์การอนามัยโลก (WHO) เริ่มรับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับสุขภาพในระดับนานาชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489เป็นต้นมา ปัจจุบันล่าสุดได้นิยามคำว่า Health (หรือที่เป็นคำแปลภาษาไทยว่า สุขภาพ) คือสภาวะความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางกาย จิต และสังคม โดยมีได้จำกัดอยู่เพียงแค่การปราศจากโรคและความพิการ (health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of the disease and infirmity) ซึ่ง เป็นนิยามที่ครอบคลุมใน 3 มิติสำคัญของชีวิตมนุษย์ แต่ในภายหลังได้เพิ่มเติมมิติอื่นๆ เข้ามา เช่น มิติทางสติปัญญา มิติทางอารมณ์ เป็นต้น ทำให้คำว่า"สุขภาพ" จึงหมายถึงตั้งแต่การมีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บในทุกส่วนของร่างกาย มีสุขภาพจิตดี และสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า สุขภาพนั้น ไม่ได้มีเพียงทางกาย และทางจิตใจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุขด้วย และการที่ครอบครัวจะมีความอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และสังคมมีความยุติธรรมได้นั้น จะต้องเกิดขึ้นจากการจัดการทางสุขภาพในระดับต่างๆทั้งสุขภาพในระดับของปัจเจกบุคคล (Individual Health) สรุปว่าหากการกล่าวว่า Good health (สุขภาพดี) จึงควรหมายถึงการที่คนเราปราศจากโรคร้าย จึงสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องพะวงใดๆ

ในประเทศไทยได้มีการออกพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติปีพ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้นซึ่งในพรบ.ฉบับนี้ได้ ได้นิยามความหมายของสุขภาพให้หมายความว่า “ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา

และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล” ซึ่งตามนิยามดังกล่าวและการระบุถึงมิติทั้ง 4 จะถือว่าครอบคลุมสาระสำคัญครบถ้วน และได้เสนอแนวทางพัฒนาสุขภาพทั้ง 4 มิติ ตามแนวพุทธเป็นพื้นฐาน โดยผู้ศรัทธาในศาสนาอื่นย่อมพัฒนาหรือขยายความได้โดยอิสระตามพื้นฐานความเชื่อของตนในที่สุด ในหลายรายงานหรือบทความของไทยหรือรูปแบบภาษาอังกฤษพบว่ามีการใช้คำทดแทน “Well-Being” กันอย่างบ่อยๆ คือ “Wellness”, และ “Wellness Inventory” เป็นต้น ส่วน well-being ได้ใช้คำในภาษาไทยที่เป็นที่ยอมรับคือ “สุขภาวะ” มีความหมายเชิงบวกของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม จึงเป็นเรื่องที่จะเกี่ยวข้องกับสังคมหรือทั้งคนรอบข้างตามมาหรือสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อาจเรียกอีกนัยหนึ่งว่าความเป็นอยู่ที่ดี จึงมีการใช้คำว่า สุขภาวะ เพื่อการให้คำจำกัดความของสุขภาพดีในความหมายที่กว้างขึ้นเพื่อการครอบคลุมปัจจัยที่อาจส่งผลทำให้ไม่เกิดการเป็นสุขภาพดีเพราะพิจารณาเชื่อมโยงสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคมและมิติอื่นๆ รวมกัน หากมีความสมดุลในทุกมิติของบุคคลหนึ่งๆตามปัจจัยที่กล่าวข้างต้น คนเราน่าจะควรมีความเป็นอยู่ที่ดีได้หรือต้องการที่จะมีชีวิตที่สมดุลจึงต้องเลือกทำสิ่งต่างๆในชีวิตและสิ่งรอบข้าง เพื่อให้เกิดสุขภาพที่สมบูรณ์ ความเป็นอยู่ที่ดีส่งผลโดยตรงกับสุขภาพในภาพรวม **โดยในบทความนี้จะใช้คำ “สุขภาวะ” เป็นหลักเพื่อให้เข้าใจตรงกันว่า คือ Well-Being สุขภาวะ** เมื่อค้นในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2553 มีความหมายถึง ภาวะของคนที่มีความสุข ปราศจากโรคภัย ไข้เจ็บ มีความสุขสบายและอนามยดี จากบทความเรื่อง ภาพรวมของโลกด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Health And Wellness) ใน Health and Wellness World Overview เรียบเรียงโดย คุณสรนันท์ ตูลยานนท์ ฝ่ายเผยแพร่เทคโนโลยี ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) กล่าวว่า คำว่า สุขภาพ และ ความเป็นอยู่ที่ดี มักจะเขียนมาพร้อมกัน หรือใช้แทนกัน แต่ทั้งสองคำนี้มีความหมายแตกต่างกันพอสมควร โดยสุขภาพคือเป้าหมาย ส่วนความเป็นอยู่ที่ดีคือกระบวนการที่ทำให้ไปถึงเป้าหมายของการมีสุขภาพดีที่ซึ่งคือสภาพที่ร่างกายปราศจากโรค ในขณะที่ ความเป็นอยู่ที่ดีคือความสมดุลในทุกมิติ โดยมีสุขภาพที่ดีพร้อมทั้งความเป็นอยู่ที่ดีร่วมกันเพราะทั้งสองจะมีผลโดยตรงต่อความสมดุลในสุขภาพของระดับปัจเจกบุคคล ก่อนเป็นพื้นฐาน และจะส่งผลต่อไปยังชุมชน สังคม เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ประเทศ และโลกในภาพรวม โดยความเป็นอยู่ที่ดีหรือ สุขภาวะที่ดีจะประกอบด้วย มิติ 3 มิติในระยะแรกตามที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้ มิติกาย มิติจิต และมิติสังคม ต่อมาทั่วโลกมีการนำเสนอในมิติอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น สุขภาวะ (Well-being) จึงหมายถึง ภาวะที่เป็นสุข ทั้งสุขภาวะทางกาย (Physical Well-being) สุขภาวะทางอารมณ์ (Emotional Well-being) สุขภาวะทางสังคม (Social Well-being) สุขภาวะทางจิตวิญญาณ (Spiritual Well-being) สุขภาวะทางสติปัญญา (Intellectual Well-being) ที่มีความเป็นดุลยภาพในองค์ประกอบทั้ง 5 มิติ มาสัมพันธ์กันอย่างถูกต้องและลงตัว ในปัจจุบันมิติของความเป็นอยู่ที่ดีที่นิยมกล่าวถึง มี 8 มิติ คือ กาย (physical), จิต (spiritual), สังคม (social), อารมณ์ (emotional), สติปัญญา (intellectual), อาชีพการงาน (occupational), สภาพการเงิน (financial) และสภาพแวดล้อม (environmental)

แผนภาพโดย Daisy Fig – Own work, CC BY-SA 4.0

วิธีทำให้เกิดสุขภาวะและความเป็นอยู่ที่ดี ทำได้โดยสุขภาวะไม่ได้จำกัดว่าเกิดขึ้นได้เฉพาะกับผู้ที่สุขภาพดีไม่มีโรคภัยเท่านั้น แม้ในผู้ที่กำลังเจ็บป่วยก็สามารถมีสุขภาวะ (มีความสุข) ได้ กลยุทธ์ที่จะช่วยให้บุคคลบรรลุถึงสุขภาวะอย่างยั่งยืนได้นั้น ต้องอาศัยการดำเนินการอย่างครอบคลุมใน 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1: การสร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีสุขภาวะ

ระดับที่ 2: การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต

ระดับที่ 3: สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ

ในบทความเรื่อง การสร้างเสริมและดูแลสุขภาวะ (Wellbeing Promotion and Care) โดย อาจารย์ฐปนพ เกิดสว่างเนตร สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เสนอแนวคิดที่พออนุมานได้ว่า ผู้ที่มีสุขภาวะ (Well-being) ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพ (Health) สมบูรณ์เท่านั้น แต่ผู้ที่เจ็บป่วยทางกายก็สามารถมีความสุข (Wellness) ได้ การเจ็บป่วยทางกายมิได้เป็นข้อจำกัดต่อการสร้างเสริมสุขภาวะในด้านอื่น ๆ เช่น สุขภาวะทางอารมณ์ ทางสังคม ทางจิตวิญญาณ หรือทางสติปัญญา แต่ในทางตรงกันข้าม การช่วยสร้างเสริมสุขภาพด้านอื่น ๆ อาจเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนต่อการฟื้นคืนสู่ภาวะปกติของผู้ป่วยหรือผู้พิการได้

จากงานประชุมวิชาการ HA National Forum ครั้งที่ 23 วันที่ 14 - 17 มีนาคม 2566 ในธีม (Theme)เรื่อง “Synergy for Safety and Well-being” หรือแปลภาษาไทยในงานคือ “ผนึกกำลังเพื่อความปลอดภัยและสุขภาวะ” กล่าวว่า ระบบบริการสุขภาพบุคลากรสาธารณสุข ประชาชนทุกคน องค์กรต่างๆ ทั้งในส่วนระบบบริการสุขภาพและองค์กรอื่นๆ ต่างมีเป้าหมายร่วมที่ระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยที่มีคุณภาพและความปลอดภัย (quality and safety) และอยู่ในระบบสุขภาพที่ส่งเสริมให้ทุกคนมีสุขภาพดีและมีความสุข (well-being) ในสังคมสุขภาวะ ตามเป้าหมายการพัฒนาสู่ความยั่งยืน (Sustainability and Development Goals) ก้าวสำคัญในการขับเคลื่อนเรื่อง Safety ในระบบบริการสุขภาพ

จากบทความเรื่อง สุขภาวะของวัยรุ่น : กรอบมโนทัศน์และเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยา โดย บุญโรม สุวรรณพาหุ และคณะ¹ กล่าวว่า สุขภาวะในหลากหลายมิติอย่างเป็นองค์รวม แสดงออกโดยการมีสุขภาพดี การไม่มีความเจ็บป่วย การมีความพึงพอใจในชีวิต และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อย่างไรก็ตามสุขภาวะใน

¹ ในวารสารพฤติกรรมศาสตร์ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม 2556 127 ลิขสิทธิ์โดย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บริบทของสังคมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญกับสุขภาวะที่มาจากการพัฒนาตนเอง ด้วยหลักภวาวนา 4 ได้แก่ กายภวาวนา ศีลภวาวนา จิตภวาวนาและปัญญาภวาวนา เน้นที่ภาวะความสมดุลของทุก มิติแห่งสุขภาพ สมดุลของจิตใจและเข้าถึงสัจธรรม อันเป็นความสงบ ความเป็นอิสระจากภายในและการมี ปัญญารู้แจ้งเป็นอิสระหลุดพ้นจากกิเลสที่ก่อให้เกิดความทุกข์ความกดดันต่างๆ สรุปลงและข้อเสนอแนะ คือสุข ภาวะเป็นภาวะที่บุคคลรับรู้ว่าคุณภาพของตนเองมีความสมดุลของมิติต่างๆ ของชีวิต ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและจิต วิญญาณ ผู้ที่มีสุขภาวะจะมีสุขภาพที่ดีมีสภาวะอารมณ์ทางบวกหรือในทางกุศล มีการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่าง สอดคล้องกลมกลืน

เมื่อพิจารณาจากคำศัพท์ที่กล่าวว่า สุขภาวะ เป็นคำที่แทนความหมายของคำศัพท์ในภาษาอังกฤษที่ว่า Well-Being ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นอันเนื่องจากได้ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายที่ 3 (Goal 3 ใน 17Goals ของ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งสหประชาชาติร่วมกัน กำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลก²

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกหลังปี ค.ศ.2015 ที่ได้รับการรับรอง จาก 193 ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2015 ครอบคลุมช่วงเวลาที่ต้องบรรลุภายใน 15 ปี ได้เป็นทิศทางการพัฒนาที่ทุกประเทศที่ต้องดำเนินการร่วมกันมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 ไปจนถึงปี ค.ศ. 2030 โดยเอกสารที่ประเทศสมาชิกทั้งหมดลงนามรับรองเป็นพันธะสัญญานั้น เรียกว่า “Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development the 2030 Agenda for Sustainable Development” หรือ “วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030” เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) ภายใต้หนึ่งเป้าหมาย จะประกอบไปด้วยเป้าหมายย่อย ๆ ที่เรียกว่า เป้าหมายย่อย (Targets) ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 169 เป้าหมาย ย่อย และพัฒนา ตัวชี้วัด (Indicators) จำนวน 232 ตัวชี้วัด (ทั้งหมด 244 ตัวชี้วัดแต่มีตัวที่ซ้ำ 12 ตัว) เพื่อ ติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายย่อยดังกล่าว เป้าหมายการพัฒนาทั้ง 17 ข้อ จะสะท้อน ‘3 เสาหลักของ มิติความยั่งยืน’ (Three Pillars of Sustainability) คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บวกกับอีก 2 มิติ คือ มิติด้านสันติภาพและสถาบัน และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา ที่เชื่อมร้อยทุกมิติของความยั่งยืนไว้ ด้วยกัน รวมเป็น 5 มิติ องค์การสหประชาชาติแบ่งเป้าหมาย 17 ข้อ ออกเป็น 5 กลุ่ม (เรียกว่า 5 Ps) ประกอบด้วย People (มิติด้านสังคม): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1 ถึง เป้าหมายที่ 5 , Prosperity (มิติด้าน เศรษฐกิจ): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 7 ถึง เป้าหมายที่ 11 , Planet (มิติด้านสิ่งแวดล้อม): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 6 เป้าหมายที่ 12 ถึง เป้าหมายที่ 15 , Peace (มิติด้านสันติภาพและสถาบัน): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 16 , Partnership (มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา): ครอบคลุมเป้าหมายที่ 17 โดยมีรายละเอียดตามตารางเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals)

² โดยข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมจาก <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>

เป้าหมายที่ 1: ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่	เป้าหมายที่ 2: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน	เป้าหมายที่ 3: สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย	เป้าหมายที่ 4: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	เป้าหมายที่ 5: บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน	เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
เป้าหมายที่ 7: สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน	เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน	เป้าหมายที่ 9: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม	เป้าหมายที่ 10: ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ	เป้าหมายที่ 11: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน	เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
เป้าหมายที่ 13: ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น	เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	เป้าหมายที่ 15: ปกป้องฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	เป้าหมายที่ 16: ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ	เป้าหมายที่ 17: เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน	

- เนื้อหาของ SDGs ไม่ได้อยู่ที่ระดับเป้าหมาย (Goals) แต่อยู่ที่ระดับเป้าประสงค์ (Targets) เป้าประสงค์เหล่านี้บอกถึงลักษณะของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในโลกที่บรรลุ SDGs ได้สำเร็จ มีนัยยะที่บอกถึงฉากทัศน์ในฝัน ถึงวิสัยทัศน์ของการพัฒนาที่น่าเสนออยู่ในวาระการพัฒนา 2030 (Agenda 2030) ฉะนั้น หากต้องการทราบว่า SDGs ครอบคลุมเรื่องใดบ้างต้องพิจารณาที่ระดับเป้าประสงค์
  - ตัวชี้วัด 232 ตัวนั้นเป็นตัวชี้วัดที่ออกแบบมาเพื่อใช้ในการติดตามความก้าวหน้าในระดับโลก ซึ่งอาจไม่สามารถนำมาใช้ในระดับประเทศได้อย่างเหมาะสมทั้งหมด และการเลือกใช้ตัวชี้วัดแต่ละตัวนั้นก็เพื่อให้สามารถสะท้อนสาระสำคัญของเป้าหมาย แต่อาจไม่ได้ครอบคลุมมิติที่ระบุไว้ในเป้าประสงค์ ดังนั้น แต่ละประเทศจะต้องกลับมาพิจารณาตัวชี้วัดระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เพื่อให้ SDGs สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับพื้นที่ มีเช่นนั้น ประเทศไทยอาจทำได้เพียงบรรลุตัวชี้วัด (Indicators) แต่ไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ก็เป็นได้ นอกจากนี้ ตัวชี้วัดยังมีการเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่เป้าหมายและเป้าประสงค์จะไม่มีการปรับแก้ในระดับโลกแล้ว
  - SDGs ไม่ใช่ข้อตกลงที่มีการบังคับสัญญาและลงโทษ แต่เป็นการเข้าร่วมโดยสมัครใจของประเทศต่าง ๆ และมีการทบทวน (Review) ประจำปีผ่านการนำเสนอ รายงานผลการทบทวนการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Review) ในการประชุมระดับสูงทางการเมืองว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (High-Level Political Forum on Sustainable Development: HLPF) ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนกรกฎาคม ที่สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทุกประเทศสามารถเสนอตัวเพื่อนำเสนอรายงานหรือไม่ก็ได้
- ต้องทำความเข้าใจหลักการเบื้องหลังของ SDGs เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาที่ครอบคลุม (Inclusive) มุ่งการเปลี่ยนแปลง (Transformative) และบูรณาการ (Integrated) ที่ทุกประเทศต่างมีเจตจำนงที่จะต้องนำไปปฏิบัติไม่ใช่เฉพาะแค่ประเทศยากจน (Universal) แต่ในขณะเดียวกันก็เน้นการนำไปปฏิบัติและแก้ปัญหาในระดับท้องถิ่น (Locally-focused) ซึ่งหมายถึงว่า แม้เป้าหมายทั้งหมดจะแบ่งออกเป็น 17 เป้าหมาย แต่การพิจารณาและดำเนินการจะต้องเป็นไปอย่างบูรณาการ เห็นความเชื่อมโยง (Interlinkage) มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based) และให้ความสำคัญกับคนกลุ่มที่เปราะบาง (Vulnerable people) คนยากจน และคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีถูกทิ้งไว้ข้างหลัง และแม้ว่า SDGs จะเป็นเป้าหมายระดับโลกแต่การนำ SDGs ไปปรับให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่ (Localization of the SDGs) เป็นเรื่องสำคัญ จึงต้องให้ท้องถิ่นมีความเป็นเจ้าของและร่วมผลัดกัน มีการให้ความหมายแก่เป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น โดยหลักการการขับเคลื่อน SDGs ควรเป็นกระบวนการที่เริ่มจากรากชั้นสู่ระดับนโยบาย (Bottom-Up) และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการนำ SDGs ไปปฏิบัติ
  - ในทางปฏิบัติ SDGs มีฐานะเป็นเครื่องมืออื่น นอกเหนือจากการเป็นตัวชี้วัดสถานการณ์ความยั่งยืน เช่น
    - SDGs ในฐานะที่เป็นคำศัพท์การพัฒนาที่ใช้ร่วมกัน: SDGs กลายเป็นคำศัพท์ในการพัฒนาที่ใช้ร่วมกันในทุกระดับ ทั้งระดับโลกไปจนถึงระดับท้องถิ่น เอื้อให้ทุกพื้นที่ในโลกสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้ ชุมชนในไทยที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาบางประเด็นจะได้เป็นเพียงตัวอย่างให้ชุมชนในประเทศไทยเท่านั้น แต่เป็นตัวอย่างให้ระดับโลกด้วย
    - SDGs ในฐานะที่เป็น Action Framework: SDGs สามารถถูกใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการทบทวนอนาคตของท้องถิ่น งานที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาที่เผชิญ และใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในอนาคตของท้องถิ่นอย่างบูรณาการและยั่งยืน
    - SDGs ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการต่อรอง : เนื่องจากภาคีรัฐทุกประเทศให้คำมั่นกับวาระการพัฒนา 2030 ในภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนขนาดใหญ่ก็อยู่ภายใต้กฎกติกาและการชี้วัดที่มี SDGs เป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนั้น ภาคประชาสังคมและคนกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้ SDGs เป็นเครื่องมือในการเจรจาต่อรองเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนา และ/หรือ สกัดเตือนเมื่อเริ่มเห็นการดำเนินการที่ออกนอกอุ้งมือทางไปจาก SDGs ได้

กรณีเป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย (Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages)

มีเป้าหมายย่อยครอบคลุมประเด็นด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีมีหลายประเด็น ในเป้าหมายย่อยภายใต้ เป้าหมายที่ 3 มีหลายประเด็นซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเป้าหมายย่อยที่สอดคล้องกับการดำเนินงานที่ในส่วนของโรงพยาบาลในระดับต่างๆของกรมแพทย์ทหารเรืออยู่แล้ว แต่ที่น่าสนใจสำหรับกองทัพเรือในเรื่องของสิ่งแวดล้อมทั่วไปในลักษณะโดยรวม ที่น่าจะสามารถปรับแต่งให้เข้ากับบริบทของสภาพแวดล้อมทางทะเลได้ไม่ยาก เช่น

- เป้าหมายย่อย 3.9 ลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมาก ภายในปี พ.ศ. 2573
- เป้าหมายย่อย 3.d เสริมขีดความสามารถของทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนา ในด้านการแจ้งเตือนล่วงหน้า การลดความเสี่ยง และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพทั้งในระดับประเทศและระดับโลก³

การขับเคลื่อนภายในประเทศในเรื่องสุขภาพและสุขภาพในระดับสังคมของประเทศไทยในด้าน แผนงาน/โครงการและตัวชี้วัด ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs)

ในภาครัฐทางกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงานราชการประจำปีมาตลอด โดยได้มีการทบทวน ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ แนวโน้ม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุด รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งในแผนงาน/โครงการและตัวชี้วัด กระทรวงสาธารณสุขประจำปีงบประมาณ 2567 ก็ยังคงมีอยู่ และในภาคภาควิชาการระหว่างหน่วยงานรัฐกับองค์กรภาคประชาชนยังมีเครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย (Sustainable Development Solutions Network: SDSN Thailand)⁴ กล่าวได้ว่า เราสามารถค้นข้อมูลต่างๆที่มีความสำคัญของการดำเนินการในเรื่อง Sustainable Development จากเครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย (Sustainable Development Solutions Network: SDSN Thailand) เป็นเครือข่ายขับเคลื่อนการทำงานของผู้เชี่ยวชาญทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาด้าน

³ สามารถเข้าไปดูรายละเอียด "ตัวชี้วัด" ของเป้าหมายข้างต้นได้ที่ ฐานข้อมูล SDG Port/ *อ้างอิงชื่อเป้าหมายและเป้าหมายย่อยภาษาไทยจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)และจะสามารถค้นข้อมูลต่างๆที่มีความสำคัญของการดำเนินการในเรื่อง Sustainable Development จากศึกษาเพิ่มเติม เกี่ยวกับ SDGs ได้ที่จาก <https://www.sdgmove.com/sdg-101/> ในเรื่องชื่อเป้าหมายย่อยและตัวชี้วัด

⁴<https://www.sdgmove.com/%e0%b9%80%e0%b8%81%e0%b8%b5%e0%b9%88%e0%b8%a2%e0%b8%a7%e0%b8%81%e0%b8%b1%e0%b8%9a-sdsn-thailand/> (ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม /2567)

ความยั่งยืน โดยมีการทำงานแบบบูรณาการ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากทั้งผู้เชี่ยวชาญไทยและต่างประเทศ และสนับสนุนเครือข่ายวิชาการที่มีและที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อเป็นกลไกในการเร่งความสำเร็จของการบรรลุ SDGs ในประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อมีนาคม 2563 โดยมี 4 องค์กรภาคีขับเคลื่อน ได้แก่ ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) ในนามคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สทย.) ภายใต้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และมูลนิธิเพื่อพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) โดย ในด้านการดำเนินงาน SDSN Thailand ได้รวบรวมนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยชั้นนำจากสมาชิกมหาวิทยาลัย เครือข่ายมหาวิทยาลัย ศูนย์วิจัย และศูนย์ความรู้อื่นๆ ธุรกิจที่มีความรับผิดชอบและมีการสร้างนวัตกรรม และองค์กรภาคประชาสังคมที่มุ่งเน้นผลกระทบเพื่อสร้างความร่วมมือ แสวงหาความร่วมมือกับเครือข่ายที่มีอยู่และหล่อเลี้ยงเครือข่ายที่สร้างขึ้นใหม่ รวมถึงเครือข่ายอื่น ๆ ที่มีอยู่ด้วย นอกจากนี้ ยังมีการทำงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานรัฐที่สำคัญเพื่อสร้างพันธมิตรและเร่งการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผลของสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เปลี่ยนแปลง

ในทางปฏิบัติจะแบ่งพื้นที่ที่เกิดเป็น ๒ แบบคือในชายฝั่งและในทะเล จากบทความเรื่อง มลพิษทางทะเลและแนวทางแก้ไขในประเทศไทย จาก งานส่วนแหล่งน้ำทะเล สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ หรือ Marine Environment Division, Water Quality Management Bureau, Pollution Control Department ⁵สรุปว่า

แหล่งกำเนิดมลพิษจากชายฝั่ง ที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ คือ ชุมชน สถานที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยว (Tourism) ในระยะชายฝั่งและแหล่งอื่นๆที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรม(เช่น อินทรีย์สาร Organic Matter, ความร้อน Heat, โลหะหนัก Heavy Metals, สารโพลีเอเตตไบฟีนิล หรือ PCBs Polychlorinated Biphenyls) เกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Aquaculture) การเพาะปลูก (Agriculture) ท่าเรือและสะพานปลา (Fishing Port)ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล และริมฝั่งแม่น้ำที่ไหลลงสู่ทะเล ซึ่งกิจกรรมจากชายฝั่งดังกล่าว ทำให้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติบริเวณชายฝั่งและในทะเลเสื่อมโทรมลง

แหล่งกำเนิดมลพิษทางทะเล เกิดจากกิจกรรมในทะเลที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล ได้แก่ การเดินเรือ การทำประมง การท่องเที่ยว (Tourism)ในทะเล และท่าเทียบเรือบริเวณชายฝั่งทำให้ทะเลมีการปนเปื้อนของน้ำมันที่รั่วไหล (การรั่วไหลของน้ำมัน Oil Spill) นอกจากนี้การขุดร่องน้ำ(Dredging) การขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas Field) และการทำเหมืองแร่ในทะเล(Offshore Mining) ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจาย และเกิดการปนเปื้อนของสารมลพิษ รวมทั้งปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสี (ปรากฏการณ์ ซึ่ปลาวาฬ Red tide) ซึ่งก่อให้เกิดการเน่าเสียและเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ

ผู้เขียนจะแบ่งสาเหตุจากเหตุ ๒ ประการคือ

- เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ(ซึ่งอาจจะเป็นภัยธรรมชาติ หรือเป็นภาวะปกติของการเปลี่ยนแปลงตามสมดุลงของธรรมชาติ
- เกิดจากผลการกระทำของมนุษย์โดยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรงหรือโดยทางอ้อมหรือมีผลของการเปลี่ยนแปลงตามสมดุลงของธรรมชาติในระยะยาว

⁵ (pcdnew-2020-04-22_09-49-47_618142_240811_012045.pdf) (ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม /2567)

ตัวอย่างของปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล

จาก ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล (Marine Knowledge Hub)⁶ กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล เช่น การกัดเซาะชายฝั่ง/ คุณภาพน้ำทะเลที่แย่ลง/ ปრაการการณ์น้ำทะเลเปลี่ยนสี/ ขยะทะเลที่มากขึ้น/ อุบัติเหตุน้ำมันรั่วไหล/ ปრაการการณ์ปะการังฟอกขาว เป็นต้น และจากคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง(ASEAN Working Group on Coastal and Marine Environment: AWGCME)⁷ ได้มีคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง (ASEAN Working Group on Coastal and Marine Environment: AWGCME) เห็นปัญหาในสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทะเล คือ

- (1) ความเสื่อมโทรมของแหล่งที่อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่ง
- (2) ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอันนำไปสู่สายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ที่มีความสำคัญทางการค้าหลายชนิดที่จับได้ในภูมิภาค
- (3) การเพิ่มขึ้นของมลพิษบริเวณชายฝั่งและทะเลอันมีสาเหตุมาจากการเกิด Eutrophication การเพิ่มขึ้นของสารอาหารในทะเล และขยะทะเล เป็นต้นและนำไปสู่การคุกคามความมั่นคงทางอาหารและปัญหามลพิษจากขยะในทะเลได้รับความสนใจไปทั่วโลก
- (4) การปล่อยตะกอนอย่างผิดกฎหมายและการกำจัดกากตะกอนจากเรือบรรทุกน้ำมันในทะเลและการรั่วไหลของน้ำมัน
- (5) ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อผลผลิตของชายฝั่งและมหาสมุทร ตลอดจนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่ง
- (6) การบริหารจัดการและการกำกับดูแลที่ไม่มีประสิทธิภาพและความล้มเหลวในการบังคับใช้และการขาดการสนับสนุนจากชุมชนที่เกี่ยวข้อง

สิ่งแวดล้อมทางทะเลมีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่สิทธิอธิปไตยทางทะเลของไทยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างไร

จากฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล (Marine Knowledge Hub) กล่าวว่า ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยหรือผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หมายถึง "ผลประโยชน์ที่ประเทศไทย (คนไทยทุกคน) พึ่งได้รับจากทะเลหรือเกี่ยวเนื่องกับทะเลทั้งภายในน่านน้ำไทย หรือน่านน้ำอื่น ๆ รวมถึง ชายฝั่งทะเล เกาะ พื้นดินท้องทะเลหรือใต้พื้นดินท้องทะเล หรืออากาศเหนือท้องทะเลด้วย ทั้งนี้ไม่ว่ากิจกรรมใดในทุก ๆ ด้าน เช่นทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางทะเล การขนส่งและพาณิชย์ การท่องเที่ยว การแสวงหาพลังงาน ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย การสำรวจวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทางทะเล หรืออื่น ๆ" โดยที่มูลค่าผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ก็น่าจะหมายถึงคุณค่าของผลประโยชน์จากทะเลในมิติที่สามารถประเมินออกมาในรูปตัวเงินและที่ไม่ใช่ตัวเงิน (ดัดแปลงมาจาก เติมศักดิ์ จารยะพันธุ์, 2550) โดยการให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลที่เพิ่มขึ้นนั้น เกิดจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายและเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องอาศัยฐานของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งต้นทุนทางสังคมในด้านต่างๆ เป็นฐาน ซึ่งเมื่อมีการเพิ่มกิจกรรมทางทะเลที่มาก ก็จะทำให้ต้นทุนด้าน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งลดลงทั้งคุณภาพและปริมาณ และต้นทุนทางสังคมเปลี่ยนไปทั้งในทางที่ดีขึ้นและแย่ลง โดยในสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า

⁶

https://www.mkh.in.th/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=158&lang=th (ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม /2567)

⁷ <https://fad.mnre.go.th/th/as/content/247> (ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม /2567)

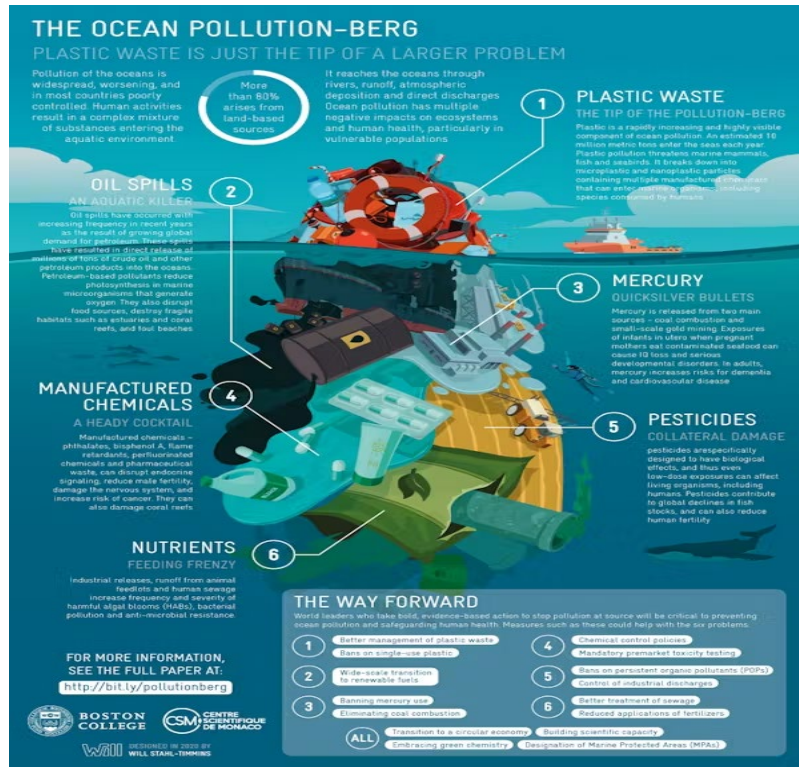
ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลไม่ได้ตกอยู่ในมือของคนไทยในปริมาณที่ควรจะเป็น และประเทศไทยกำลังอยู่ในสถานการณ์ที่เรียกว่า "สูญเสียผลประโยชน์ของชาติทางทะเลสุทธิ" (เผด็จศึกต์ จารยะพันธุ์ และคณะ, 2562)

ผลจากสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงมีอะไรบ้างและมีผลกระทบต่อสุขภาพ(Health) กับสุขภาพภาวะ(Well-being)อย่างไร

จากThe Conversation ได้ลงบทความชื่อว่า Why ocean pollution is a clear danger to human health⁸ กล่าวว่า Ocean pollution(มลพิษในทะเล) แม้เป็นที่รับรู้ถึงสถานการณ์ที่ขยายความรุนแรงกว้างขวางมากขึ้นบ้างแต่ยังไม่มีรายงานที่ชัดเจน จนได้มีการกล่าวถึงรายงานที่มีวิเคราะห์พบว่า ocean pollution ที่มีบทบาทสำคัญมากต่อสุขภาพของมนุษย์ได้อย่างเป็นหลักฐานชัดเจน(The most hazardous ocean pollution) ได้แก่ Plastic waste and Microplastics , Mercury , Petroleum pollutants , Coastal pollution ซึ่งส่วนใหญ่มาจาก industrial waste, agricultural runoff, pesticides, and sewage ซึ่งผลของการทิ้งน้ำเสียส่วนหนึ่งจะไปเพิ่ม ปรากฏการณ์ algal blooms หรือการแพร่พันธุ์ของสาหร่ายไซยาโนแบคทีเรียที่ทำให้น้ำขาดออกซิเจน และ Dangerous microorganisms (ที่เกิดจากการที่น้ำทะเลที่มี pollution เป็นwarming seas ด้วยโดย Ocean pollution ที่พบมักจะเป็นองค์ประกอบของสาร toxic หลายรูปแบบมาประกอบกัน เช่น metals, plastics, manufactured chemicals, petroleum, urban and industrial wastes, pesticides, fertilisers, pharmaceutical chemicals, agricultural runoff, and sewage.เป็นต้น ยังพบอีกว่า Ocean pollution มากกว่า 80% มาจากบนบกหรือพื้นดินโดยจะถูกนำพาลงสู่ทะเลและมหาสมุทรทางแม่น้ำที่ไหลลง ที่เหลือคือ airborne pollutants ที่ลอยอยู่บนอากาศหรือชั้นบรรยากาศแล้วตกลงมาในมหาสมุทรจากการถูกชำระล้างจากฝนหรือหิมะที่ตกลงมา และจากที่ถูกทิ้งโดยตรงได้แก่ขยะมีพิษ น้ำเสียหรือของที่ไม่ใช้แล้วลงในทะเลและ Ocean pollution มักพบจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆในบริเวณใกล้ชายฝั่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามชายฝั่งทะเลของประเทศที่มี low-income and middle-income ปัจจุบัน Ocean pollution สามารถพบได้ทุกแห่งแม้กระทั่งในทะเลหลวงหรือทะเลเปิด (open oceans) ซึ่งเป็นทะเลที่ไม่ได้อยู่ในอาณาเขตของประเทศใดๆ และยังพบได้ในชายทะเลตามเกาะที่อยู่ห่างไกลแม้กระทั่งร่องลึกที่สุดของมหาสมุทร

---

⁸ <https://theconversation.com/why-ocean-pollution-is-a-clear-danger-to-human-health-152641> (ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม /2567)

The 'pollution-berg'. Will Stahl-Timmins/Boston College/Centre Scientifique de Monaco, Author provided

ข้อเสนอแนะในแนวทางการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางทะเล ได้แก่

1. การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเล เพื่อทราบสถานการณ์ของคุณภาพน้ำทะเล และสถานการณ์ของมลพิษทางทะเลที่มีการเปลี่ยนแปลงไป
  2. กำหนดมาตรฐานเพื่อควบคุมคุณภาพน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษต่างๆและการบังคับใช้ทางดำเนินคดีตามกฎหมาย
  3. จัดทำแผนปฏิบัติการฟื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำและน้ำทะเลชายฝั่งในการป้องกันและแก้ไขความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ
  4. พัฒนาเทคโนโลยีในการลดมลพิษทางทะเล
  5. จัดทำแผนการจัดการ แนวทาง และมาตรการการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่หน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นและเขตควบคุมมลพิษ
  6. ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และจิตสำนึกด้านอนุรักษ์ แก่ประชาชนโดยทางภาครัฐและเอกชน
- การขับเคลื่อนภายในและภายนอกประเทศในด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ของกองทัพเรือควรทำอย่างไร ในลักษณะใด**

ในส่วนของการเป็นภาครัฐของทั้งหน่วยงานกองทัพเรือจึงถือว่าเป็นหน้าที่ บทบาทโดยตรงที่จะร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชนภายในประเทศในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งในส่วนของประเทศไทยที่เป็นเจ้าของพื้นที่ได้ในเพียงระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากอาณาเขตของทะเลมีความเหลื่อมล้ำของการบอกเขตแดนที่ซ้อนทับของแต่ละประเทศและมีหลายพื้นที่ในทะเลที่เป็นทะเลหลวงหรือเป็นทะเลที่เป็นน่านน้ำสากลที่ยังไม่มีประเทศใดเข้าร่วมตกลงดูแลในเรื่องของสิ่งแวดล้อมในระดับภูมิภาคหรือนานาชาติ จึงได้มีการจัดตั้งคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง (ASEAN Working Group on Coastal and

Marine Environment: AWGCME) จากเพจ ฐานข้อมูลกองการต่างประเทศ (Division of Foreign Affairs)⁹ มีคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง (ASEAN Working Group on Coastal and Marine Environment: AWGCME) เห็นปัญหาในสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทะเล จึงเกิดการร่วมมือของกลุ่มประเทศในอาเซียนทั้งหมด ยกเว้นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นประเทศในอาเซียนที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล กำลังเผชิญกับ ความท้าทายหลายประการในการจัดการและปกป้องสิ่งแวดล้อมชายฝั่งและทะเล รวมทั้งต้องสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 14 (Life Below Water) ซึ่งส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอาเซียนที่จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นเหล่านี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายใน ASCC Blueprint 2025 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการอนุรักษ์และการจัดการอย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ

แผนยุทธศาสตร์อาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Strategic Plan on Environment: ASPEN) ได้คาดการณ์ล่วงหน้า 10 ปี เพื่อส่งเสริมการดำเนินความร่วมมือและทำงานร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อจัดการความท้าทายและแก้ไขปัญหที่สำคัญในการจัดการและปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง โดยจะมุ่งเน้นไปที่แผนงาน 7 ด้าน ได้แก่

- (1) การอนุรักษ์พื้นที่ชายฝั่งทะเลที่สำคัญ
- (2) การอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ทะเลและชายฝั่งที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered species)
- (3) การแก้ไขปัญหาตะกอนจากเรือบรรทุกน้ำมันและการรั่วไหลของน้ำมัน
- (4) การลดมลพิษชายฝั่งทะเล
- (5) ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานทางน้ำ
- (6) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบในพื้นที่ชายฝั่งทะเล
- (7) การจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการและการวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ทางทะเล

อาเซียนได้รับรองแผนงานการดำเนินการต่างๆ เพื่อช่วยปกป้องน่านน้ำที่ใช้ร่วมกันในภูมิภาค โดยคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมชายฝั่งและทะเล (ASEAN Working Group on Coastal and Marine Environment: AWGCME) จะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของพื้นที่ที่มีความสำคัญ โดยประสานงานกับศูนย์อาเซียนเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (ACB) และคณะทำงานอาเซียนด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ (AWGNCB) ตลอดจนคณะทำงานและหน่วยงานภาคส่วนอื่นๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการเกษตร การขนส่ง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางทะเล ทั้งนี้ AWGCME จะดูแลประเด็นการวางแผนด้านเทคนิค และการนำไปปฏิบัติภายใต้ลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์นี้ ในขณะที่รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมอาเซียนและเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางเชิงกลยุทธ์สำหรับการทำงาน โดยประเทศผู้นำของแต่ละโครงการ/กิจกรรมจะพัฒนาข้อเสนอแผนการดำเนินงานโดยละเอียด และประสานงานประเทศสมาชิกอาเซียนและสำนักเลขาธิการอาเซียน

เรื่องสภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลกระทบต่อปัจจัย 4 ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อพิจารณา กองทัพเรือมีองค์บุคคล องค์วัตถุ องค์ความรู้ย่อมมีศักยภาพในการช่วยเหลือประเทศในเรื่องสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงจนส่งผลต่อ Good Health และ Well-Being ซึ่งได้ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายที่ 3 (Goal 3 ใน 17 Goals ของ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals:

⁹<https://fad.mnre.go.th/as/content/247> (ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม /2567)

SDGs) ซึ่งสหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ภายในปี 2030 เช่น มีผลด้านลบต่อ”เป้าหมายย่อยหรือเป้าประสงค์ย่อย(Target)ที่ 3.9 ลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมาก ภายในปี พ.ศ. 2573 “ แต่ถ้าเราพิจารณาอย่างมุ่มมองที่เป็ดกว้างอาจจะพบว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่เหลืออีก 16 เป้าหมาย (Goals)เอง ก็น่าจะมีหลายข้อของGoal (ความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน)ที่อาจจะได้รับผลส่งกระทบในทางลบหรือไม่สามารถจะบรรลุถึง Goal นั้นๆได้อันสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลดังที่กล่าวด้วยเช่นกัน เช่น เป้าหมายที่ 1: ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายที่ 2: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 6: สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้ สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 11 : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน, เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13: ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมายที่ 14: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 15: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียมลพิษความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามนิยามของสุขภาวะที่เข้าใจตรงกันในปัจจุบัน ผลกระทบในทางลบจากการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลดังที่กล่าวด้วย จึงน่าจะมีหลายข้อของ Goal ใน 16 ข้อGoalที่เหลือซึ่งเป็นที่เชื่อว่าน่าจะมีผลต่อการมีสุขภาพดี (Good Health)ด้วย ตั้งแต่ของระดับปัจเจกบุคคลและต่อสังคมในระดับต่างๆตามมาเป็นทอดๆเช่น สังคมในระดับที่อยู่ใกล้ชายฝั่งหรือในทะเลหรือในเกาะจนส่งผลกระทบต่อในระดับที่ใหญ่ขึ้นเช่นสังคมในระดับเมืองในระดับภูมิภาค ในระดับประเทศตามมา

ข้อที่ควรเสนอเป็นบทบาทของกองทัพเรือ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเลของประเทศในเรื่องสุขภาพและสุขภาวะจากผลจากสิ่งแวดล้อมในทะเล

แม้ว่าจากมีหลายหน่วยงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศในการดูแลและรับผิดชอบในการร่วมมือขับเคลื่อนในเรื่องสุขภาพและสุขภาวะในระดับสังคมของประเทศไทยโดยมีการกำหนดด้าน แผนงาน/โครงการและตัวชี้วัดต่างๆ ให้สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) อยู่แล้วก็ตาม แต่กองทัพเรือเป็นหน่วยงานที่ดูแลในด้านความมั่นคงทางทะเลในทุกมิติ จึงที่ควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกมิติของกิจกรรม สังคม แผนงานที่เกี่ยวข้องกับทะเลด้วยในลักษณะการเป็นภาคีร่วมหรือหลักแล้วแต่กรณี โดยควรมีหลักการของแผนงานและตัวอย่างของการดำเนินงาน ดังนี้

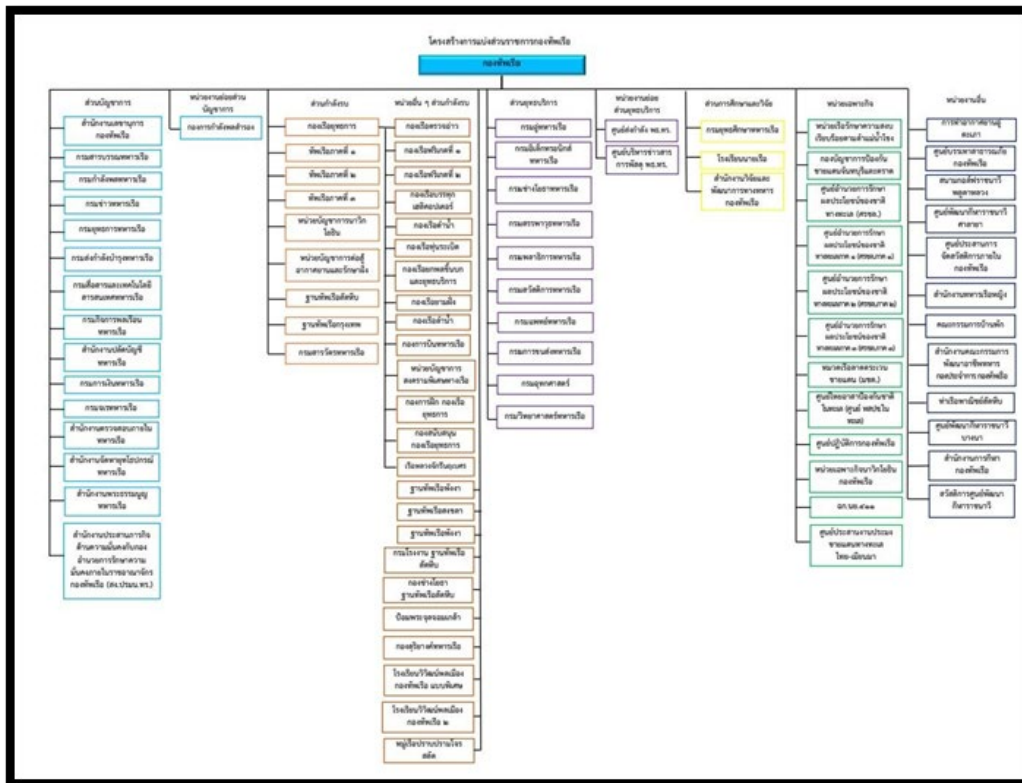
ควรต้องมีกรอบหลักการของแผนงานให้สอดคล้องกับภาพใหญ่ในระดับประเทศ

ต้องมีการกำหนดด้าน แผนงาน/โครงการและตัวชี้วัดต่างๆ ให้สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) Goal และ Target ในระดับสังคมของกองทัพเรือ (Social Navy)ให้สอดคล้องเป็นส่วนหนึ่งของ Goal และ Target ในระดับสังคมภายในกระทรวงกลาโหม (Social of Ministry of Defence),และ Goal และ Target ในระดับสังคมภายในกระทรวงกลาโหมต้องเป็นส่วนหนึ่งของ Goal และ Target ในระดับสังคมของประเทศ (Social National) ซึ่งที่สำคัญมากคือ Goal และ Target ในระดับสังคมของประเทศอันไปสู่พันธะสัญญาให้สอดคล้องกับสหประชาชาติ (Unites Nation) ซึ่งนั่นคือ Goal และ Target ในระดับสังคมของโลก (Social Global) ที่ระบุ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติที่มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าหมายย่อย นั้นเองโดยตามแนวการดำเนินการที่ระบุในตัวชี้วัดว่าแม้จะมีการระบุข้อพัฒนา ตัวชี้วัด (Indicators) จำนวน 232 ตัวชี้วัด (ทั้งหมด 244 ตัวชี้วัดแต่มีตัวที่ซ้ำ 12 ตัว) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายย่อยดังกล่าว แต่ทางสหประชาชาติก็อนุโลมที่จะให้แต่ละประเทศปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาตัวชี้วัดได้ตามบริบทของแต่ละประเทศโดยมุ่งหวังให้สำเร็จตาม Goal และ Target ในระดับสังคมของสหประชาชาติ (United Nations) ซึ่งจะไม่มีการปรับ Goal และ Target ใดๆเด็ดขาด

ตัวอย่างแนวคิดและการดำเนินการเพื่อบรรลุในวงจำกัดตามบริบทของกองทัพเรือเอง Goal และ Target ในระดับสังคมของกองทัพเรือ (Social Navy)

กองทัพเรือภารกิจที่มีที่มาจากจากการพิจารณาสาระของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2560 มาตรา 52 , พรบ.จัดระเบียบราชการกลาโหม พ.ศ. 2560 มาตรา 20 กับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลหรือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกฎหมายที่ให้อำนาจทหารเรือจำนวน 29 ฉบับซึ่งสามารถสรุปภารกิจ (Mission) ของกองทัพเรือสำคัญได้ 5 ข้อคือเตรียมกำลังกองทัพเรือและป้องกันราชอาณาจักร, รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล, พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ , สนับสนุนการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน โดยบทบาทของกองทัพเรือสามารถสรุปได้หลักใหญ่ๆได้ 3 บทบาท(Roles) ได้แก่ การปฏิบัติการทางทหาร, การรักษากฎหมายและการช่วยเหลือ และการสนับสนุนกิจการระหว่างประเทศ กองทัพเรือมีกำลังพลประมาณ 70,000 คน และครอบครัวของข้าราชการและกำลังพลอีกประมาณสองแสนกว่าคนซึ่งเท่ากับว่าประชากรเป้าหมายที่กองทัพเรือต้องดูแลทั้งทางตรงทางอ้อมน่าจะมีประมาณเกือบสามแสนคน กองทัพเรือมีหน่วยงานหลายหน่วยที่มีฐานะในระดับกรม(Department) ได้แก่ ส่วนบัญชาการ ส่วนกำลังรบ ส่วนการศึกษาและวิจัย ส่วนยุทธบริการหรือส่วนสนับสนุน(ซึ่งมีที่สำคัญ ทั้งกรมแพทย์ทหารเรือ กรมอุทกทหารเรือ กรมช่างโยธาทหารเรือ กรมสรรพวุฒทหารเรือ กรมพลาดิการทหารเรือ กรมสวัสดิการทหารเรือ กรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารเรือ กรมการขนส่งทหารเรือ กรมอู่ทหารเรือ กรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ กรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ) และหน่วยเฉพาะกิจต่างๆ(ซึ่งมีที่สำคัญ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลทั้งสามภาค ศูนย์ประสานงานประมงชายแดนทางทะเล ไทย-พม่า)จึงมีความครบถ้วนเบ็ดเสร็จในการทำงานที่ครบวงจรได้ภายในตนเอง.ในระดับหนึ่งพอสมควร

กองทัพเรือจึงน่าจะสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย(Goal)หลัก คือที่ 3 ได้ในส่วนกำลังพลที่กองทัพเรือรับผิดชอบได้เพราะทั้งเป้าหมาย (Goals) เป้าหมายย่อย(Target) ทางรพ.ทหารเรือในสังกัดของกรมแพทย์ทหารเรื่อนั้นมีการทำงานตามแนวการดำเนินการสอดคล้องไปกับแผนแม่บทของกระทรวงสาธารณสุขที่ระบุในตัวชี้วัด(Indicators) ของ Goal ที่ 3 ไว้อยู่แล้วทุกปี แต่ในเป้าหมาย(Goal) อื่นๆอันได้แก่เป้าหมายการพัฒนาทั้ง 16 ข้อที่เหลือ กองทัพเรือควรจะดำเนินการพิจารณาโดยการสัมมนา ระดมสมองเพื่อรวบรวมว่าข้อใดของมิติอื่นๆที่เหลือใน 16 ข้อดังกล่าวนี้จะเป็นส่วนช่วยเป้าหมายที่ 3 ให้ได้สำเร็จมากยิ่งขึ้น สถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมในทะเลที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มในส่วนที่กองทัพเรือจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะรับผิดชอบได้

การดำเนินงานในโครงการ Good Home and Good Health ของกองทัพเรือ

โดยการเป็นนโยบายหนึ่งของผู้บัญชาการทหารเรือท่านปัจจุบัน(พลเรือเอก อะดุง พันธุ์เอี่ยม)ที่มีจุดเริ่มต้นมาจากกิจกรรม” รวมพลังบูรณาการเชิงรุกสู่การดูแลสุขภาพชนทหารเรือ”อันเป็นโครงการเกิดจากความร่วมมือภายในกองทัพเรือเองคือ กองเรือยุทธการ และรพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรมแพทย์ทหารเรือที่ทางกองทัพเรือเห็นว่ามิเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์มากในวงกว้างได้ตีความจึงเห็นควรขยายเป็นโครงการในระดับกองทัพเรือโดยมีจุดประสงค์ในการดูแลและพัฒนาสวัสดิการกำลังพลกองทัพเรือและครอบครัวอย่างองค์รวมและบูรณาการซึ่งเป็นลักษณะของการไปดูแลทั้งสุขภาพของบุคคลกับครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆพร้อมทั้งที่อยู่อาศัยของกำลังพล ทำให้เป็นตัวอย่างที่ดีมากของหลักการแนวคิดเริ่มต้นและการปรับเพื่อการพัฒนาของการปฏิบัติที่จะไปเพื่อบรรลุในวงจำกัดตามบริบทของกองทัพเรือเอง Goal และ Target ในระดับสังคมของกองทัพเรือ (Social Navy)กับเรื่องสภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเล

สรุป(Conclusion)

เรื่องสภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลกระทบต่อปัจจัย 4 ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จนสามารถส่งผลกระทบต่อการมีภาวะ Good Health และ Well-Being ของระดับปัจเจกบุคคลและต่อไปยังสังคมในระดับต่างๆตามมาเป็นทอดๆเช่น สังคมในระดับที่อยู่ใกล้ชายฝั่งหรือในทะเลหรือในเกาะจนส่งผลกระทบต่อในระดับที่ใหญ่ขึ้นเช่น สังคมในระดับเมืองในระดับภูมิภาค หรือในระดับประเทศตามมา ซึ่ง Good Health และ Well-Being ได้ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายที่ 3 (Goal 3 ใน 17 Goalsของ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งสหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ภายในปี 2030 นั้นพบว่าเป้าหมายย่อยหรือเป้าประสงค์ย่อย(Target)ที่มีได้รับกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางทะเล ได้แก่ "มี" เป้าหมายย่อยหรือเป้าประสงค์ย่อย(Target)ที่ 3.9 ลดจำนวนการตายและการเจ็บป่วยจากสารเคมีอันตรายและจากมลพิษและการปนเปื้อนทางอากาศ น้ำ และดิน ให้ลดลงอย่างมาก ภายในปี พ.ศ. 2573 “ แต่ถ้าเราพิจารณาอย่างมุ่มมองที่เปิดกว้างอาจจะพบต่อไปว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่เหลืออีก 16 เป้าหมาย (Goals)เองนั้น ก็น่าจะมีหลายข้อของGoal ที่อาจจะได้รับผลส่งกระทบในทางลบจากการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลดังที่กล่าวด้วยเช่นกัน และเมื่อพิจารณาตามนิยามของสุขภาวะที่เข้าใจกันในปัจจุบันจึงทำให้มีผลหลายข้อที่เป็นGoal ใน 16 ข้อที่เหลือ อาจจะมีผลลบต่อสุขภาพด้วยในที่สุด กองทัพเรือเองมีองค์บุคคล องค์วัตถุ องค์ความรู้ย่อมมีศักยภาพในการช่วยเหลือประเทศในเรื่องสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงได้เพื่อทำให้เกิดมี Good Health และ Well-Being ได้พอสมควรซึ่งหากต้องการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวนี้ อย่างจริงจัง ควรต้องมีการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นในประเทศและหน่วยงานหรือกลุ่มคณะทำงานในระดับต่างประเทศทั้งในส่วนภูมิภาค(คณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง หรือ ASEAN Working Group on Coastal and Marine Environment: AWGCME)และ นานาชาติให้ทราบบทบาทและหน้าที่รวมถึงการเก็บข้อมูลแบบต่อเนื่องอย่างเหมาะสมด้วยต่อไป

การอ้างอิง(References)

- 1.เนื้อหาในสื่อการสอนของความหมายของสุขภาวะ และปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพของบทความเรื่อง การสร้างเสริมและดูแลสุขภาวะ (Wellbeing Promotion and Care)โดย อาจารย์ธัญปณพ เกิดสว่างเนตร สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
https://pws.npru.ac.th/tonthapanop/system/20220830103655_cb1615fbbafb9a361dee6e57cf496629.pdf (ค้นเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
- 2.<https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/2861?locale-attribute=th> (ค้นเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
- 3.พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พุทธศักราช 2550, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 16 ก,หน้า 1–18. [20 มกราคม 2565]. [online], Available: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA71/%CA71-20-9999-update.htm>
- 4.<https://thailand.un.org/th/sdgs> (ค้นเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
- 5.ภาพรวมของโลกด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Health and Wellness) เรียบเรียงโดย คุณสรนันท์ ตูลยานนท์ ฝ่ายเผยแพร่เทคโนโลยี (mtec.or.th/post-knowledges/66565/ ค้นเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
- 6.<https://www.sdgport-th.org/indicators-dashboard/#1628146200415-ffd228d4-62d7> ค้นเมื่อ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)

7. <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs/> (ค้นเมื่อ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
8. 1811_Tracking_UHC_in_the_SDG_era_2017_for_Web.pdf (who.int) (ค้นเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗),
9. THE GLOBAL GOALS. (2023). GOOD HEALTH and WELL-BEING. (ค้นเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗), from <https://www.globalgoals.org/goals/3-good-health-and-well-being>
10. The Global Wellness Institute (GWI) Empowering Wellness Worldwide. (2023). Defining Wellness. Retrieved 17 April 2023, from <https://globalwellnessinstitute.org/what-is-wellness/>
11. Health and Wellness World Overview เรียบเรียงโดย คุณสรนันท์ ตูลยานนท์ ฝ่ายเผยแพร่เทคโนโลยี ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (เอ็มเทค) <https://www.mtec.or.th/post-knowledges/66565/> (ค้นเมื่อ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
12. แผนงาน/โครงการและตัวชี้วัด กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2567
13. เครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย (Sustainable Development Solutions Network: SDSN Thailand) จาก <https://www.sdgmovement.com/%e0%b9%80%e0%b8%81%e0%b8%b5%e0%b9%88%e0%b8%a2%e0%b8%a7%e0%b8%81%e0%b8%b1%e0%b8%9a-sdsn-thailand/> (ค้น ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
14. จากบทความเรื่อง มลพิษทางทะเลและแนวทางแก้ไขในประเทศไทย จาก งานส่วนแหล่งน้ำทะเล สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ หรือ Marine Environment Division, Water Quality Management Bureau, Pollution Control Department (pcdnew-2020-04-22_09-49-47_618142_240811_012045.pdf) (ค้น ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
15. จาก <https://fad.mnre.go.th/th/as/content/247> (ค้นเมื่อ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
16. https://www.mkh.in.th/index.php?option=com_content&view=article&id=345&Itemid=371&lang=th (ค้น ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
17. https://www.mkh.in.th/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=158&lang=th (ค้น ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
18. <https://theconversation.com/why-ocean-pollution-is-a-clear-danger-to-human-health-152641> (ค้น ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
19. เว็บไซต์ กองทัพเรือ <http://www.navy.mi.th/ita> (ค้น ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)
20. ข่าวออนไลน์เรื่อง “ชูโครงการ Good home and good health นักรบราชนาวีพันธุ์แกร่ง เพื่อกำลังพลกองเรือยุทธการ” จาก เว็บไซต์ THAIBCC NEWS <https://thaibccnews.com/%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3-good-home-and-good-health-%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B2/> (ค้น ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗)